

Portret van Hubert van Eyck in Dominicus Lampsonius, *Pictorum aliquot celebrium Germaniae inferioris Effigies*, Antwerpen: Hieronymus Cock, 1572, Gent, Universiteitsbibliotheek Gent.

Portrait d'Hubert van Eyck dans Dominicus Lampsonius, *Pictorum aliquot celebrium Germaniae inferioris Effigies*, Anvers : Hieronymus Cock, 1572, Gand, Universiteitsbibliotheek Gent.

Portrait of Hubert van Eyck in Dominicus Lampsonius, *Pictorum aliquot celebrium Germaniae inferioris Effigies*, Antwerp: Hieronymus Cock, 1572, Ghent, University Library Ghent.

© UGent, Gica&s

Hoewel ze tot de belangrijkste kunstenaars uit de westerse kunstgeschiedenis worden gerekend, is over de levens van Hubert en Jan van Eyck maar heel weinig bekend. We weten niet waar en wanneer ze geboren zijn, waar ze werden opgeleid en wanneer ze zich in Gent vestigden. Ze hadden een zuster, Margaretha, en een derde broer, Lambrecht, die beiden ook schilderden, maar hun leven is zo mogelijk nog meer gehuld in een sluier van vergeten herinneringen.

Geen enkel schilderij kan met zekerheid aan Hubert worden toegeschreven, ondanks vele vruchteloze pogingen om zijn naam aan ongeïdentificeerde werken uit zijn tijd te verbinden. In de weinige bewaard gebleven archiefdocumenten wordt zijn voornaam – die in het Gent van de vroege 15e eeuw blijkbaar weinig gangbaar was – telkens anders gespeld.

Bien qu'ils fassent partie des artistes majeurs de l'histoire de l'art occidental, on sait très peu de choses de la vie d'Hubert et de Jan van Eyck. On ignore où et quand ils sont nés, où ils ont grandi et quand ils se sont installés à Gand. De la vie de leur sœur Margaretha et de leur frère Lambrecht, peintres également, on en sait encore moins.

Le nom d'Hubert ne peut être rattaché avec certitude à aucune peinture malgré les nombreuses tentatives de lui attribuer des œuvres anonymes contemporaines. Dans les rares documents d'archives qui subsistent, son prénom – manifestement peu commun à Gand au début du XVe siècle – est orthographié chaque fois différemment.

Although they are among the most important artists in the history of Western art, very little is known about the lives of Hubert and Jan van Eyck. We do not know when and where they were born, where they were educated or when they became established in Ghent. They had a sister, Margaretha, and a third brother, Lambrecht, both of whom also painted, but if it could be possible, their life is even more shrouded under a blanket of forgotten memories.

Not a single painting can be attributed with any certainty to Hubert, despite many fruitless attempts to link his name with unidentified works from his time. In the few archival documents that have survived, his first name – which apparently was uncommon in the Ghent of the early 15th century – is always spelled differently.

1424–25

Een ‘meester Luberecht’ werd tweemaal betaald voor twee ontwerpen voor een schilderij dat besteld werd door het Gentse stadsbestuur.

Un maître Luberecht est payé à deux reprises pour deux projets pour une peinture commandée par la ville de Gand.

A ‘meester Luberecht’ (master Luberecht) was paid twice for two designs for a painting commissioned by the Ghent city administrators.

1425

Drinkgeld aan de leerlingen (‘kinders’) van *meester Ubrecht*.

Octroi d’un pourboire aux élèves (« enfants ») de *maître Ubrecht*.

A tip was paid to the pupils (‘children’) of *master Ubrecht*.

Maart | Mars | March 1426

Hubert werkte aan ‘beelden’ voor een kapel in de parochiekerk van het Heilig Kerst, naast de Sint-Baafsabdij, in opdracht van een zekere Robert Poortier. Testament van Robert Poortier : ‘...*tbelde van sente Anthonise welc beelde nu ter tijt rust onder meester Hubrechte den scildere met meer ander weercx dienende ten selve altare...*’

Hubert peint des « images » pour une chapelle de l’église paroissiale de la Sainte-Nativité, proche de l’abbaye Saint-Bavon, pour un certain Robert Poortier. Testament de Robert Poortier : « ... *l’image de saint Antoine, laquelle image actuellement est aux mains de maître Hubert le peintre avec plusieurs autres œuvres servant au même autel ...* ».

Hubert worked on ‘images’ for a chapel in the parish church of the Holy Nativity, close to the St Bavo Abbey, on behalf of one Robert Poortier.

Robert Poortier’s will states: ‘...*the statue of Saint Antony that is in the custody now of master Hubrechte the painter with other works serving at the same altar...*’

1426–27

Ontvangst van issue-geld betaald door erfgenamen van *Lubrecht van Heyke*. Dat betekent dat Hubert nooit het Gentse poorterschap verwierf.

Paiement du droit d’issue par les héritiers de *Lubrecht van Heyke*, ce qui signifie qu’Hubert ne fut jamais bourgeois de la ville de Gand.

Issue tax paid by the heirs of *Lubrecht van Heyke*. This means that Hubert never acquired burghership of Ghent.

Sept 18, 1426

Dood van Hubert, die ongetwijfeld een aantal schilderijen onafgewerkt in zijn atelier achterliet.

Décès d'Hubert qui laisse sûrement des peintures inachevées dans son atelier.

Death of Hubert, who undoubtedly left a number of paintings unfinished in his workshop.

Grafsteen van *Hubert van Eyck*, Gent, Museum voor Stenen Voorwerpen, Sint-Baafsabdij.

Pierre tombale d'Hubert van Eyck, Gand, Musée Lapidaire, Abbaye Saint Bavon

Gravestone of Hubert van Eyck, Ghent, The Lapidary Museum, St Bavo's Abbey

© Gent, Historische Huizen

Grafsteen Hubert van Eyck

Hubert van Eycks grafsteen bevindt zich nog steeds in de Gentse Sint-Baafsabdij. De met brons ingelegde plaat met een gedenkschrift is verloren gegaan, waarschijnlijk tijdens de tweede golf van het iconoclasme (1578), maar werd gelukkig in 1568 'letter voor letter' gekopieerd door de Gentse humanistische schrijver Marcus van Vaernewijck. Naast zijn overlijdensdatum leert de tekst ons dat Hubert tijdens zijn leven heel beroemd was en dat zijn schilderkunst alom werd geprezen. Dat strookt helemaal met wat het beroemde kwatrijn op het *Lam Gods* over hem zegt: 'De schilder Hubert van Eyck, een groter man werd nooit gevonden'.

Volgens vroege getuigen, zoals de Neurenbergse humanist Münzer in 1495 en de Gentse rederijker Lucas de Heere in 1559, werd Hubert van Eyck begraven in de Vijdkapel voor het Gentse altaarstuk. Aangezien de romaanse crypte zich onder die kapel bevindt, is het mogelijk dat alleen zijn grafsteen daar werd geplaatst, terwijl zijn stoffelijk overschot hoogstwaarschijnlijk op het kerkhof werd begraven. Marcus van Vaernewijck schreef dat er een bot uit zijn bovenarm in een metalen houder werd getoond. De arm waarmee hij had geschilderd, fungeerde meer dan honderd jaar na zijn dood als relikwie en voorwerp van volksdevotie.

“Spieghelt U an my die op my treden

Ick was als ghy, nu bem beneden

Begraven doot, alst is anschynne

My ne help raet, const, noch medicine,

Const eer, wijsheyt, macht, rijcheyt groot

Is onghespaert, als comt die doot.

Hubrecht van Eyck was ick ghenant

Nu spyse der wormen, voormaels bekant

In schilderye zeer hooghe gheert:

Cort na was yet, in nieute verkeert.

Int iaer des Heeren des sijt ghewes

Duysent vierhondert twintich en zes,

Inde maent September achtien daghen viel,

Dat ick met pynen God gaf mijn ziel.

Bidt God voor my die Const minnen,

Dat ick zijn aensicht moet ghewinnen

En vliedt zonde, keert U ten besten

Want ghy my volghen moet ten lesten.”

Pierre tombale d'Hubert van Eyck

La pierre tombale d'Hubert van Eyck se trouve toujours à l'abbaye Saint-Bavon à Gand. La plaque incrustée de bronze qui portait l'épithaphe a disparu, probablement au cours de la deuxième vague d'iconoclasme (1578), mais l'écrivain humaniste gantois Marcus van Vaernewijck avait heureusement copié le texte « mot à mot » en 1568. Outre la date de son décès, on apprend qu'Hubert jouissait d'une grande notoriété de son vivant et que son art était estimé partout. Ceci corrobore le texte du célèbre quatrain figurant sur les cadres de *l'Agneau mystique* : « *Le peintre Hubert van Eyck, le plus grand homme qui fut* ».

Selon les sources littéraires anciennes, telles le témoignage de l'humaniste Münzer de Nuremberg en 1495 et celui du rhétoricien gantois Lucas de Heere en 1559, Hubert van Eyck fut enterré dans la chapelle Vijd, devant le retable de *l'Agneau Mystique*. En raison de la présence d'une crypte romane sous cette chapelle, il est possible que seule sa pierre tombale fut placée là, tandis que sa dépouille fut très probablement enterrée au cimetière. Marcus van Vaernewijck relate qu'un os de son bras encerclé dans un fer était exposé. Ainsi, plus d'un siècle après sa mort, le bras avec lequel il peignit fut révééré comme une relique et fit l'objet de la dévotion populaire.

Gravestone of Hubert van Eyck

Hubert van Eyck's gravestone is still located in St. Bavo's Abbey in Ghent. The bronze inlaid plaque with a commemorative text was lost, probably during the second wave of iconoclasm (1578). But, fortunately, it was copied 'letter for letter' in 1568 by the Ghent humanist author Marcus van Vaernewijck. In addition to his date of death, the words also tell us that Hubert was very famous while he was alive and that his painting was praised everywhere. This tallies exactly with what the famous quatrain on the *Ghent Altarpiece* has to say about him: '*The painter Hubert van Eyck, a greater man than whom cannot be found*'.

According to early witnesses, such as the Nuremberg humanist Münzer in 1495 and the Ghent rhetorician Lucas de Heere in 1559, Hubert van Eyck was buried in front of the *Ghent Altarpiece* in the Vijd Chapel. In view of the fact that the Romanesque crypt lies beneath this chapel, it is possible that only his gravestone was placed there, while his mortal remains were most probably buried in the graveyard. Marcus van Vaernewijck wrote that a bone from his upper arm was displayed in an iron case. More than a hundred years after his death, the arm with which he had painted was still revered as a treasured relic and object of popular devotion.

